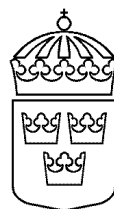

Riksdagens protokoll

2004/05:19

Fredagen den 22 oktober

Protokoll
2004/05:19

Kl. 9.00 – 10.36

1 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Tredje vice talmannen meddelade att voteringen *tisdagen den 7 december kl. 15.00* skulle utgå.

2 § Svar på interpellation 2004/05:4 om fallet Dawit Isaak

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Cecilia Wigström har frågat mig vad jag avser att göra bilateralt och genom EU för den i Eritrea fängslade svensken Dawit Isaak. Cecilia Wigström frågar vidare vad jag avser att göra för att stoppa EU:s utvecklingssamarbete med Eritrea.

Jag har vid flera tillfällen i riksdagen beskrivit de ansträngningar som regeringen hittills har gjort i frågan. Våra ansträngningar har ännu inte givit något resultat.

Vi har tagit upp Isaaks fall vid upprepade tillfällen med eritreanska representanter – både i Stockholm och i Asmara. Vi har också genom EU-kretsen lyft fram frågan i olika sammanhang, till exempel genom uppvaktningar av EU:s ordförandeskap hos eritreanska företrädare. Jag sökte själv ett formellt möte med Eritreas utrikesminister i anslutning till möte i FN:s generalförsamling i början av hösten, men tyvärr avböjde Eritrea ett sådant samtal. Detta illustrerar de svårigheter som föreligger i vår ansträngda dialog med landet.

Etiopien har inte accepterat den internationella gränskommissionens beslut om gränsdragning mellan Eritrea och Etiopien, och situationen är för närvarande låst. Eritrea präglas i dag helt av denna gränstvist och vill inte inleda dialog med Etiopien förrän gränskommissionens beslut efterlevs. Den eritreanska regeringen tar spänningsläget gentemot Etiopien som intäkt för att bedriva en alltmer repressiv politik mot den egna befolkningen – i syfte att, som man säger, värna landets säkerhet. Detta resonemang kan vi naturligtvis aldrig acceptera. Tvärtom är jag övertygad om att en ökad demokratisering och förbättrad respekt för de mänskliga rättigheterna också skulle kunna ge ökade möjligheter att nå en lösning på gränstvisten.

EU arbetar intensivt med stöd till FN, och i dialog med båda länderna, för att bidra i ansträngningarna kring gränsfrågan. I detta sammanhang pläderar EU också för demokratisering och för respekt för de

mänskliga rättigheterna. Det kan vara värt att notera att den eritreanske presidenten hittills inte har accepterat att ens träffa FN:s särskilda sändebud i gränsvisten. EU har dock kunnat upprätthålla en dialog, även på högsta nivå.

Från hösten 2001, efter det att gruppen politiska ledare och journalister hade fängslats, valde EU att tillfälligt avvakta beslut om nya biståndsinsatser till Eritrea. Sedan hösten 2003 har dock utvecklingssamarbetet åter fortsatt. Två motiv låg bakom EU:s beslut att fortsätta biståndet; dels vissa framsteg i den dialog som EU för med landet om mänskliga rättigheter och demokrati, dels vikten av att EU skulle kunna fortsätta att agera för att bidra till en lösning på gränsvisten. Utgångspunkten har således varit att det har ett stort värde att kunna fortsätta ha kontakt och dialog med Eritrea. Sverige avser att följa upp enskilda biståndsinsatser från kommissionens sida för att se hur de bidrar till ökad respekt för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Om biståndet inte får den avsedda effekten får vi anledning att på nytt se över frågan.

EU fortsätter således att bedriva utvecklingssamarbete – och fortsätter att föra dialog. Dawit Isaaks situation har särskilt tagits upp av EU vid återkommande tillfällen. Vid mötet med EU:s utrikesministrar i förra veckan lyfte jag fram frågan om hur EU kan agera mer kraftfullt för EU-medborgare som under bristfälliga rättsliga former hålls fängslade i tredjeland och hur vi kan utöka det konsulära samarbetet. Det vore till exempel önskvärt att EU-representanter på hög nivå skulle kunna ta upp sådana enskilda fall med länder som Eritrea. Vi avser att gå vidare med dessa diskussioner för att kunna komma överens om konkreta åtgärder.

Jag vill också särskilt välkomna de olika initiativ som har tagits under senare tid för att etablera stöd- och kampanjgrupper för Dawit Isaak. Vi kan inte nog understryka betydelsen av denna typ av påtryckningar.

Regeringen arbetar med och överväger en rad initiativ, bilateralt och genom EU, för att i första hand få möjlighet att besöka Dawit Isaak. Det ligger i sakens natur att alla dessa åtgärder inte kan diskuteras offentligt.

Jag vill dock försäkra Cecilia Wigström att regeringen till fullo delar hennes oro och engagemang över Isaaks situation, och att vi avser att fortsätta och intensifiera våra ansträngningar.

Anf. 2 CECILIA WIGSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka utrikesministern för svaret.

I dag när jag gick hit till riksdagen från min övernattningslägenhet vid Slussen slogs jag av hur vackert Stockholm är. Solen lyste på staden och det var en vacker syn. Jag tänkte då på den här interpellationsdebatten och på Dawit Isaak. Vad är det som han ser?

Dawit Isaaks fängslades den 23 september 2001 i Eritrea. Han har suttit inspärrad utan någon anklagelse och utan någon rättegång. Amnesty Internationals rapporter visar att förhållandena i fängelserna där är fruktansvärda.

Det är regeringens ansvar att bistå alla svenska medborgare, inklusive Dawit Isaak, som har hamnat i situationer utomlands där deras mänskliga rättigheter inte respekteras.

I en interpellationsdebatt i december 2003 med utrikesministern riktade jag stark kritik mot regeringens bristande engagemang. Jag kan

konstatera att under det senaste året har regeringens ansträngningar ökat, och det tycker jag är väldigt bra. Det är bättre sent än aldrig.

Jag tycker att det är väldigt bra att utrikesministern har försökt att träffa Eritreas motsvarighet vid mötet i FN:s generalförsamling och att utrikesministern har tagit upp frågan om hur EU-länderna tillsammans kan agera i sådana här fall. Det är mycket bra.

Det är två olika spår som jag har efterlyst i min interpellation. Dels vill jag diskutera vad Sverige kan göra diplomatiskt, dels hur vi ska hantera biståndsfrågan. Jag börjar med de bilaterala diplomatiska kontakterna och kontakterna på EU-nivå.

Hittills saknar jag i Sveriges engagemang att Sverige tar initiativ på plats i Eritrea på politisk nivå. Vi har en ambassadör som tyvärr inte agerar så ofta eftersom han är stationerad i Stockholm, men han är i Eritrea ibland. Vi skulle också behöva skicka tydliga politiska signaler till Eritrea om att Dawit Isaaks fall är oerhört viktigt. Därför bör vi skicka politiska representanter för det svenska folket till Eritrea. Jag har då föreslagit att utrikesministern själv bör resa dit. Hon har ju tagit upp Mehdi Gezalis fall många gånger på plats i USA, och det har burit frukt.

Nu förstår jag av utrikesministerns svar att ni funderar på olika initiativ och att det på grund av ärendets karaktär är svårt att diskutera dessa. Det som ni tänker göra är hemligt, så det kan ni inte delge oss här i riksdagen. Jag har respekt för det, men jag skulle vilja fråga utrikesministern: När ungefär kan vi förvänta oss att få se något initiativ? När beräknar ni att genomföra någonting när det gäller Dawit Isaak? Det är min ena fråga.

Sedan vill jag gå in på biståndsfrågan. Jag har skrivit fel siffra i min interpellation. Jag har skrivit att EU ger 88 miljoner euro till Eritrea, men den siffran ska vara 96,8 miljoner euro. Jag stannar här och återkommer till biståndet i nästa inlägg.

Min första fråga till utrikesministern är alltså: När kan vi förvänta oss några initiativ på den diplomatiska sidan?

Anf. 3 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Det tas givetvis politiska kontakter även på plats av svenska representanter men också av EU-kretsen lokalt. Tillsammans med bland annat USA och Norge har man regelbundet diskuterat olika konsulära fall med de eritreanska myndigheterna. EU begärde också i början av hösten ett möte med företrädare i presidentens kansli för att ta upp frågan om hela den grupp av fängslade politiker och journalister som nu hållits fångna i tre år. Så det tas många politiska kontakter på plats på alla nivåer.

Men vi överväger att, precis som Cecilia Wigström, även från svensk sida försöka hitta något nytt sätt att agera på plats. Det kommer naturligtvis att ske så snart vi har en bra utarbetad plan för ändamålet.

Anf. 4 CECILIA WIGSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag skulle vilja tacka utrikesministern för det svaret. Det var inte så uttömmande, men det kan förstås vara av hänsyn till ärendets karaktär.

Jag vill gå in på frågan om biståndet. Eritrea är ju en svår regim att ha att göra med i och med att det är en diktator som styr där. Jag har haft en

Prot. 2004/05:19
22 oktober

*Svar på
interpellationer*

del kontakter med eritreanska ambassaden. De sprider väldigt konstiga rykten, till exempel att Folkpartiet har stött och gett pengar till den tidning som Dawit Isaak jobbade på tidigare och att det är för att bevaka våra ekonomiska intressen som vi engagerar oss i det här fallet. Jag vill verkligen säga att det är ogrundad propaganda. Vi har inte stött tidningen, utan vi engagerar oss för att vi värnar Dawit Isaaks mänskliga rättigheter och eritreaners mänskliga rättigheter. Jag hade gärna stött tidningen, men, tyvärr, det är inte så.

Eritrea säger ofta i debatten, så fort man kritiserar landet, att den som gör det väljer sida i konflikten mellan Etiopien och Eritrea. Så fort Folkpartiet, regeringen eller någon annan kritiserar landet säger man: Ni är partiska. Ni stöder Etiopien. Det är en väldigt skruvad argumentation för att komma undan kritik.

För det första måste varje lands demokratiska utveckling värderas för sig. Vi har ett ansvar att påtala MR-övergrepp överallt och särskilt när en svensk medborgare drabbas.

För det andra har en gränskommission beslutat till Eritreas fördel om hur gränsen ska dras mellan Etiopien och Eritrea, och Sverige och EU stöder domslutet som är till Eritreas fördel. Sverige är alltså mycket solidariskt med Eritrea. Det är till och med så att vår riksdag var den första riksdag i världen som uttalade att en självständighet faktiskt skulle kunna vara en möjlighet för det här landet.

Jag är nu rädd att EU faller till föga för den här skruvade argumentationen. Om man minskar eller fryser biståndet är man rädd att utpekas för att välja sida i konflikten. Jag tycker inte att vi ska falla till föga för Eritreas argumentation. Efter att EU återupptagit biståndet förra hösten är det just det man gör.

För Folkpartiet är det självklart att vi inte ska ge bistånd till ett land som inte vill jobba i demokratisk riktning, därför att det är bara när folket utser ledarna som pengarna kommer dem till godo. Jag tycker därför att det självklart är oacceptabelt att vi ger bistånd till Eritrea, särskilt när en svensk medborgare sitter fängslad där.

Sverige har fasat ut sitt bistånd, men EU har alltså återupptagit sitt. Det märkliga är, enligt Sigfrid Deminger på Sida och hans reserapport från december förra året, att det var Sverige och Storbritannien som övertalade de andra EU-länderna att ge EU-bistånd igen.

Jag tycker att det här är märkligt. Det sänder olika och otydliga signaler till Eritrea när Sverige fasar ut vårt bilaterala bistånd men jobbar för att EU ska sätta i gång sitt bistånd.

Min ena fråga till utrikesministern är: Hur tänker regeringen se till att vi får en koordinerad strategi från Sveriges sida, så att den bilaterala avdelningen på Sida inte sitter och fattar ett beslut och den multilaterala sidan fattar ett annat, och att UD också är informerat om detta? Det behövs ju en sammanhållen strategi för hur vi ska hantera Eritrea.

Samtidigt som Sverige satte i gång biståndet stod utrikesministern i den här talarstolen och sade: Mig veterligen har EU inget bistånd till Eritrea. UD visste alltså inte vad som pågick på Sida samtidigt.

Anf. 5 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! När Cecilia Wigström talar om bistånd kan det låta som att EU ger pengar till den eritreanska regeringen och stöder den på det

viset. Så är det naturligtvis inte, utan vad det handlar om är att EU har ett utvecklingssamarbete med Eritrea. Detta samarbete har gått i vågor. Det har varit mycket lite av det, men nu har man igen påbörjat ett utvecklingssamarbete på några områden. Det handlar om utbildning, det handlar om demobilisering, det handlar om postkonfliktsåtgärder och om rehabilitering av dem som har varit involverade i kriget.

Det är naturligtvis viktigt att man försöker komma till tals med den eritreanska regeringen. Den här typen av utvecklingssamarbete, som bedrivs mellan EU och många olika länder, vill man naturligtvis från EU:s sida ska påverka den demokratiska utvecklingen och vara ett stöd för de mänskliga rättigheterna. Det är den drivande avsikten med ett utvecklingssamarbete.

Det har betydelse i sammanhanget att det finns en konflikt i det här området. Världssamfundet har all anledning att arbeta för att se till att den inte återuppblossar, med det elände som det leder till för människorna som bor i området. Därför är det ändå viktigt att försöka fortsätta att hålla kanaler öppna.

Det finns också skäl att försöka hålla möjligheten öppen för dialog med Eritrea mot bakgrund av att det är många människor som drabbas av regimens åtgärder, och en hel del av dem har vi i Sverige ansvar för. Det handlar inte bara om ett ärende där Sverige har intresse av att försöka hjälpa människor som befinner sig i en svår situation, utan vi har faktiskt flera sådana ärenden. Det här sammantaget gör att det är viktigt att hålla kanalerna öppna.

För Sveriges del har vi alltså inget utvecklingssamarbete med Eritrea för närvarande, utan det är det som sker via EU som nu är aktuellt. Därför förstår jag inte riktigt kravet på koordinering mellan Sida och UD, för det enda stöd som finns från svensk sida till Eritrea är rent humanitär hjälp som kanaliseras via internationella organisationer.

Anf. 6 CECILIA WIGSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag håller helt och hållet med utrikesministern om att det är jätteviktigt att vi har kanaler öppna med Eritrea, att vi har en dialog på gång. Det är självklart oerhört viktigt för att kunna nå framgångar när det gäller fallet Dawit Isaak och andra fall.

När EU fasade upp sitt bistånd gjorde man det med hänvisning till två skäl. Man sade att det hade skett framsteg i dialogen som EU för med landet. Jag tycker att det är ett alldeles för svagt kriterium för att återuppta biståndet. Vi vill se förändringar på marken. Det räcker inte att Eritrea plötsligt vill prata med oss, utan det måste ske förändringar på marken. Uppenbarligen hade det skett förbättringar i dialogen utan att biståndsmedel betalades ut. Eritrea var på väg att börja samarbeta mer med EU. Då satte man in de här resurserna, och det var alldeles för snabbt.

Enligt rapporter från Freedom House och Amnesty International har inga förbättringar skett för de eritreanska medborgarna, och det är det som vi måste ställa som krav innan vi skickar pengar till ett land.

En stor del av de här biståndspengarna ska gå till ett vägbygge, och självklart kommer Issayas Afewerkis, presidenten, att dra nytta av det och använda det som propaganda. Så här får inte biståndspengar användas.

Ett annat argument som EU använder för att återuppta biståndet är detta att man måste kunna agera i gränstvist. Då tycker jag att man faller till föga för Eritreas argumentation. Man kan mycket väl vara en stor internationell part, som EU är, en aktör i fredsprocessen, utan att betala ut pengar till den regimen.

Jag tycker ändå att jag skulle vilja ha lite mer förtydliganden från utrikesministern. Det är ju inte konstigt att vi inte når resultat när Sverige å ena sidan tar bort sitt eget bistånd, å andra sidan manar på EU att öka sitt bistånd. Det skickar konstiga signaler till Eritrea. Jag skulle vilja se ett besked om när ni kommer att ha en mer sammanhållen strategi där Sveriges agerande på olika områden hänger ihop.

Anf. 7 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Jag tycker nog att Sveriges politik när det gäller Eritrea hänger ihop. Det som kan vara viktigt är att i samband med det utvecklingssamarbete som EU nu har återupptagit, om än på mycket låg nivå, utnyttja tillfället att påverka så att inriktningen på dialogen har sin tyngdpunkt i demokratiutveckling och krav på förbättringar när det gäller mänskliga rättigheter. De förbättringar som man såg, och som gav möjlighet att återuppta något av utvecklingssamarbetet, hade just att göra med att det skapades en struktur för ett systematiskt arbete. Det måste utnyttjas, och Sverige kommer att vara pådrivande för att säkerställa att EU:s arbete i den delen har tyngdpunkten på mänskliga rättigheter.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 2004/05:42 om fri abort i EU

Anf. 8 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Birgitta Ohlsson har frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att sexuella och reproduktiva rättigheter ska respekteras inom EU samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att kvinnor från de medlemsstater som inte tillåter fri abort ges rätt att genomföra abort i andra medlemsländer, som har den friheten.

Regeringen driver aktivt frågan om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) i alla internationella forum där det är möjligt, inte minst i FN, där man behandlar jämställdhetsfrågor, mänskliga rättigheter, hiv/aids och uppföljningen till befolkningskonferensen i Kairo. SRHR omfattas av de mänskliga rättigheterna. Dessvärre har motståndet mot att diskutera SRHR, i synnerhet kopplingen till abort, ökat. I stället för att vidareutveckla dialogen krävs stora insatser från såväl den svenska regeringen som andra likasinnade för att man inte ska förlora vad som redan uppnåtts.

Inom EU saknas ett gemensamt regelverk för bland annat SRHR. Hälso- och sjukvårdsfrågor omfattas inte av gemenskapskompetensen, utan utgör en av de frågor, där medlemsstaterna enats om att beslut ska fattas på nationell nivå.

Det finns dock goda möjligheter av mer informellt slag att lyfta fram den svenska positionen inom EU.

Bland annat genom vårt starka engagemang för SRHR i FN-sammanhang för vi indirekt en aktiv dialog med övriga EU-länder. När SRHR ska diskuteras i FN sker oftast en samordning i EU-kretsen, vilket har givit Sverige otaliga tillfällen att diskutera frågan med övriga EU-länder. Inom ramen för EU:s biståndsarbete finns också möjlighet att diskutera och driva dessa frågor, bland annat finns en förordning för EU:s arbete med SRHR i utvecklingsländer, som Sverige var väldigt aktivt i att driva fram. Den svenska regeringen hyser hopp om att denna dialog också ska bidra till en förändring i de länder i EU där abort fortfarande inte är tillåten.

Enligt den gällande abortlagen (1974:595) får abort endast utföras på en kvinna som är svensk medborgare eller bosatt i Sverige. I debatten har det framförts som angeläget att vi från svensk sida visar kvinnor från andra länder medkänsla och möjliggör för dem att få utföra abort i Sverige. Här kan det vara skäl att påminna om svenska kvinnors möjlighet att under 60-talet få utföra abort i Polen. Regeringen har tillsatt en kommitté för att utreda förutsättningarna för och konsekvenserna av att även utländska kvinnor, som inte är bosatta i Sverige och som inte är asylsökande, får rätt att göra abort i Sverige.

Anf. 9 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! Kvinnors rätt till fri abort är hotad i världen på många håll. Det förekommer ett globalt krig mot kvinnors rättigheter och kroppar. Just nu, när utrikesministern och jag för denna debatt, ligger zambiska småflickor på landsbygden och dör för att de inte har rätten till fri abort. Just nu dör kvinnor på Afrikas horn som har kört upp glasflaskor i underlivet för att utföra aborter i och med att det inte är tillåtet i landet. Just nu sitter kvinnor i Portugal i fängelse, på vår egen kontinent, för att de har utfört eller genomgått aborter.

Jag vill inledningsvis betona att titeln på den här interpellationsdebatten har blivit lite missvisande. Mina frågor har inte bara rört kvinnors rätt till fri abort inom EU utan kvinnors globala rätt till fri abort.

Vi kan titta på hur den internationella agendan ser ut på abortfronten just nu. USA:s president George W. Bush för en kamp mot kvinnors rättigheter på den här punkten. Likadant gör påven, muslimska mullor och annat globalt, gammaldags prästerskap. Anna Záborská, som leder EU-parlamentets kvinnoutsnitt, är en stark abortmotståndare. En av de eventuellt kommande kommissionärerna i EU har också den åsikten. Och i Sverige, världens mest jämställda land på papperet, får inte ens utländska kvinnor köpa en fri abort om de betalar själva – trots att utlänningar kan köpa vilken annan avancerad operation som helst i vårt land. Det är ett oerhört hyckleri.

Samtidigt stadgar svensk utrikespolitik, beslutad av Sveriges riksdag december 2003, att alla kvinnor ska ha rätt till fria och säkra aborter. Vi kan krasst konstatera att frågor som rör kvinnors sexualitet är kontroversiella, och att få politiker vill ta i dem.

Inom EU i dag finner vi en konservativ lobby som aktivt motarbetar rätten till fri abort, preventivmedel och sexualupplysning. I Frankrike har abortmotståndare, liksom gammalmoraliska amerikaner i den kristna högern, lyft upp frågan om det ofödda fostret ska ha en egen juridisk status. I flera östeuropeiska länder är avhållsamhet budskapet i skolans

sexualundervisning, och i Portugal sätts som sagt kvinnor och läkare i fängelse för att genomgått eller utfört aborter. Även i Polen och Malta är abort inte tillåtet. Flera andra länder EU-länder har också den formen av restriktioner.

Statistiken ser än mer sorglig ut när man tittar på resten av världen. Upp emot 150 miljoner kvinnor som vill begränsa sitt barnafödande saknar preventivmedel i dag. 500 000 kvinnor dör varje år i samband med graviditeter, och 78 000 kvinnor dör varje år på grund av osäkra aborter.

Jag tycker att det är viktigt att vi har den här debatten, för rätten till abort ska inte tas för given. Det är väldigt viktigt att vi politiker som tror på det här vågar lyfta frågan ännu starkare. Jag tycker att det är bra, jag ska berömma regeringen, att UNFPA, FN:s befolkningsfond, har Sverige som största givare nu. Jag tycker att det är bra att vi tar den striden. Även om inte FN uttalat stöder fria aborter är det viktigt att vi finns på den kanten.

Det jag undrar över inledningsvis, under första omgången, är två frågor till utrikesministern. För det första undrar jag om utrikesministern ser fri abort som en rättighet eller om hon ser det som en nationell välfärdsfråga. För jag har fått dubbla budskap, en dubbel hållning, när det gäller vad ministern tycker sedan tidigare. Jag har hört Laila Freivalds uttrycka att det ska vara en mänsklig rättighet att fatta beslut över den egna kroppen. Samtidigt har utrikesministern framfört att det är en nationell angelägenhet. Då undrar jag vad som gäller i den frågan. När jag har debatterat med utrikesministerns partikolleger i riksdagen har flera också framhåvt att Sverige inte ska lägga sig i andra länders lagstiftning på området.

Min andra fråga är hur utrikesministern och regeringen tänker föra fram kampen, flytta fram positionerna, i fråga om fri abort på det globala planet.

Anf. 10 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Fria och säkra aborter för kvinnor bör vara en rättighet i alla länder. Vägen dit är fortfarande lång, men Sverige agerar med kraft för det i alla relevanta internationella organisationer. Det gäller främst inom FN-systemet men också inom ramen för vår biståndspolitik. Det här är en högt prioriterad fråga för Sverige.

Jag menar ju att det är en mänsklig rättighet att fatta beslut över den egna kroppen. Däremot är det i fråga om abort en nationell angelägenhet att avgöra var gränsen för den egna kroppen går. Den svenska regeringens hållning är som bekant att det är kvinnan som fram till en viss tidpunkt i graviditeten får besluta om hon vill gå vidare med graviditeten eller inte. I vissa andra länder ser man annorlunda på det. Den svenska regeringen kommer att fortsätta driva frågan om fri abort aktivt i alla internationella forum.

Anf. 11 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! Det var glädjande att höra att utrikesministern avser att intensifiera kampen för kvinnors rätt till fri abort. När man talar med olika utländska politiker i u-länder och kvinnorättsaktivister upplever dock många att Sverige inte talar klarspråk lika tydligt i dag som man gjorde för ett antal år sedan. Man upplever att Sverige inte alltid tar den

strid i internationella sammanhang mot det globala patriarkatet och mot de gammalreligiöst konservativa som man borde göra. Jag undrar vad utrikesministern har för syn på det. Har Sveriges röst veknat något i internationella sammanhang?

Detsamma märker jag. Jag har under hösten tillbringat lång tid på resor i afrikanska länder där kvinnor inte har rätt till fri abort. Även när man där diskuterar på fältet både med dem som står på Sveriges sida i frågan och med ministrar och presidenter upplever inte de att det direkt kommer krav från svensk sida.

Här har biståndet en oerhört viktig roll. Det är väldigt viktigt att Sverige är tydligt där. Är utrikesministern beredd att ställa krav på att länder måste öppna upp sin abortlagstiftning för att få svenskt bistånd? Är du beredd att lyfta fram detta som vilken annan människorättsfråga som helst när det handlar om biståndssamarbetet?

Det var mycket glädjande att utrikesministern i sitt svar nämnde just den kamp som pågick i Sverige på 1960- och 1970-talen då svenska kvinnor inte hade fått rätt till fri abort. Då arrangerades så kallade abortresor till Polen. De arrangerades av Folkpartiets ungdomsförbund. Liberalerna var väldigt tidiga i denna kamp. Det var ett väldigt okonventionellt grepp att låta svenska kvinnor åka till Polen och köpa en abort. Då kan det verka som lite hyckleri att polska kvinnor i dag, när Polen inte har fri abort, inte får komma hit och köpa en abort.

Det finns en hel del liknande projekt som pågår i världen. Bland annat den nederländska organisationen *Women on waves* har ett fartyg som far omkring på internationellt vatten i världen där man utför fria aborter men framför allt ger sexualupplysning och preventivmedel till kvinnor i länder där abort inte är tillåten. Är utrikesministern beredd att stödja ett sådan kontroversiellt projekt? Det vore verkligen att sätta kraft bakom orden och visa att kvinnors rätt till fri abort också gäller i kontroversiella situationer.

Anf. 12 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Sveriges röst när det gäller kvinnans rätt att bestämma över sin egen kropp har inte försvagats. Tvärtom, vågar jag påstå. Det är en fråga som vi arbetar mycket intensivt med i alla de sammanhang där det är relevant.

Men som jag sade i mitt svar är situationen den att i stället för att positionerna för kvinnorna i det avseendet har flyttats framåt har de faktiskt delvis flyttats bakåt. Den kamp vi för har inte förstärkts, utan den har försvårats. Men det leder naturligtvis till att vi får vara än mer övertygade om betydelsen av denna fråga och intensifiera vår röst i denna fråga i världen.

Det här är en fråga som handlar om mänskliga rättigheter. Den finns med i alla de sammanhang där vi diskuterar bistånd och utveckling i de länder som vi samarbetar med.

När det gäller projekt av olika slag och olika aktiviteter som bedrivs är ju Sverige ett av de länder som ofta stöder internationella organisationer och frivilligorganisationer som är aktiva inom olika områden, även naturligtvis inom detta område. Men när det gäller mycket konkreta åtgärder som har att göra även med andra rättssystem, till exempel den internationella havsrätten och varje lands rätt att bestämma över vem

Prot. 2004/05:19
22 oktober

Svar på
interpellationer

som får komma in på territorialvatten, är det lite svårare för Sverige att ställa sig bakom sådant som innebär brott mot gällande rätt.

Anf. 13 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! Det är glädjande att utrikesministern vill fortsätta kampen för kvinnors rätt till fri abort i världen och också utöka den. Men då måste man också ta en del beslut konkret. Först och främst hoppas jag att Socialdemokraterna inom kort genom denna utredning ska se till att utländska kvinnor får chans att komma hit och köpa fria aborter. Det vore annars hyckleri att, som utrikesministern säger, Sverige är för att fri abort ska vara en mänsklig rättighet när utländska kvinnor inte får chans att köpa detta enklare ingrepp på svenska sjukhus.

Jag vidhåller också att Sverige borde blir mer kontroversiellt. Det handlar om att via biståndspengar stötta organisationer som *Women on waves* och deras abortskepp. Så länge man är på internationellt vatten begår man inget internationellt brott. Sverige skulle inte stödja någon brottslig verksamhet genom att stödja organisationen. Däremot skulle Sverige visa att vi vågar ta striden.

Sist men inte minst önskar jag att utrikesministern förhoppningsvis har tagit och fortsätter att ta dialogen med världens mäktigaste män i denna fråga. På samma sätt som vi diskuterar dödsstraffet med USA:s president George W. Bush och talar om hur mycket vi avskyr det i Sverige, ska vi också ta upp kvinnors rätt till fri abort också med muslimskt prästerskap, med påven och med andra. Här måste vi ha en väldigt stark röst eftersom det är få länder som kan tala så tydligt som Sverige kan.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2004/05:47 om Irans kärnvapenutveckling

Anf. 14 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Mikael Oscarsson har frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att undanröja det iranska kärnvapenhotet.

Regeringen ser allvarligt på risken att Iran är på väg att skaffa kapacitet att tillverka kärnvapen. En sådan utveckling skulle sannolikt förvärra en redan instabil situation i regionen. Om Iran skulle visa att det går att uppnå kärnvapenkapacitet genom verksamhet som beskrivs som ett civilt kärnenergiprogram så försvagas icke-spridningsfördraget NPT och hela icke-spridningsregimen.

Irans kärntekniska program är föremål för en utredning av det internationella atomenergiorganet IAEA sedan två års tid. Ett flertal rapporter har lämnats med kritik mot Iran för bland annat ofullständiga deklARATIONER och bristande öppenhet. IAEA har dock hittills inte kunnat ge något definitivt svar på frågan om huruvida Iran brutit mot sina åtaganden under NPT. IAEA:s inspektörer kan rapportera om vad iranierna faktiskt gör, men det är svårt att, i det här skedet, bevisa att syftet är militärt eller, som Iran hävdar, civilt. IAEA:s undersökning fortsätter, och efter det att Iran vid årsskiftet undertecknade ett så kallat tilläggsavtal har organisationens möjligheter till inspektioner förbättrats. IAEA:s styrelse kommer

på nytt att behandla frågan vid sitt nästa möte. Sverige är för närvarande medlem av IAEA:s styrelse.

Det är alltså utomordentligt viktigt för regeringen att Iran inte blir en kärnvapenstat. Detta framför vi i bilaterala kontakter med iranska företrädare och i de internationella forum där frågan diskuteras. Sverige är aktivt i frågan inom EU, där vi deltar i och stöder de diplomatiska ansträngningar som hela tiden pågår för att förhindra kärnvapenspridning och för att hitta en lösning som innebär att Iran avstår från den kärntekniska verksamhet som givit upphov till omvärldens oro.

IAEA:s styrelse antog den 18 september en resolution i vilken Iran uppmanas att fortsätta samarbeta och visa öppenhet så att IAEA ska kunna besvara de frågor som ännu är utestående. Resolutionen understryker också att Iran – som en förtroendeskapande åtgärd – bör suspendera all anrikning av uran. Sverige och EU står bakom denna resolution.

Om det visar sig att Iran har brutit mot sina förpliktelser på området och om ingen förhandlingslösning kan uppnås kan det inte uteslutas att IAEA:s styrelse överlämnar frågan till FN:s säkerhetsråd. I så fall skulle detta kunna innebära ett ökat tryck från det internationella samfundet på Iran.

Anf. 15 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Först vill jag tacka utrikesministern för hennes svar. Men det innehåller inte vad jag hade förväntat mig. I stället präglas svaret av en påtaglig försiktighet och en tydlig ovilja att se sanningen i vitögat.

Iran är redan på god väg att bli en kärnvapenstat. Låt oss vara överens om detta. Bevisligen har Iran inga avsikter att avvika från detta mål.

Som styrelsemedlem i IAEA har Sverige ett stort inflytande. Men framför allt har Sverige då ett utomordentligt stort ansvar att verkligen agera. Frågan är vad Sverige gör mer än att bara vänta och se.

Senast i onsdags annonserade Iran att man framgångsrikt har testat en uppgraderad version av medeldistansmissilen Shihab-3, nu med en räckvidd på 2 000 kilometer. Det betyder att Iran snart med kärnladdningar på dessa missiler kan skjuta så långt som till Europas sydöstra delar.

Uppgraderingen av Shihab 3 är ett typiskt iranskt sätt att kringgå sina löften. För två år sedan avbröt nämligen Iran sina missilprojekt med Shihab-4 och Shihab-5 för att tillmötesgå Europas krav.

Uppgraderingen av Shihab-3 blev ett framgångsrikt sätt att kringgå avtalet med Europa. Samtidigt rapporterades det i juni i år att Iran återupptagit Shihab-4-projektet. Det är ett känt faktum att det här är en missil som kommer att kunna nå 2 800 kilometer bort – det vill säga inte långt från Norden. På detta sätt agerar den islamska republiken med sin kärnvapenutveckling – ett ständigt manipulerande med både IAEA och Europa.

Löpande kommer uppgifter om nya installationer fram som Iran undviker att rapportera. I vintras upphörde Iran först med anrikningen av uran men återupptog den sedan. För att undgå upptäckt har Iran tagit bort IAEA:s övervakningsmekanismer i vissa installationer.

IAEA säger i sin senaste rapport att detta omöjliggör övervakningen och möjligheten att utvärdera hur långt Iran egentligen har kommit med sin kärnvapenutveckling.

Prot. 2004/05:19
22 oktober

*Svar på
interpellationer*

Frågan är också hur många installationer man ännu inte känner till och hur långt kärnvapenutvecklingen har kommit i dessa?

Och som om detta inte vore nog: Dessutom finansierar, inhyser och stöder denna islamistiska republik internationella terrororganisationer och förser dem med vapen – som är fallet med Hizbollah. Just Hizbollah har använt resurserna till att bland annat bomba det judiska centret i Buenos Aires i Argentina.

Det är inte heller någon hemlighet att Irans säkerhetstjänst har mördat dissidenter till regimen på tyskt territorium.

Mot bakgrund av bland annat allt detta frågar jag: Tycker utrikesministern verkligen att Iran är en stat man kan lita på?

Varför kan utrikesministern inte i stället tydligt säga att Sveriges ståndpunkt är att Irans kärnvapenprogram skyndsamt ska upp i FN:s säkerhetsråd när problemet är ett uppenbart hot mot internationell fred och säkerhet?

Anf. 16 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Det är verkligen inte rätt att säga att Sverige väntar och ser på när det gäller att Iran håller på att bli en kärnvapenstat. Det är tvärtom så, som jag tror att jag ändå försökte göra tydligt i mitt svar, att Sverige är mycket aktivt i frågan om att förhindra att Iran blir en kärnvapenstat. Vi är aktiva både bilateralt i förhållande till Iran och, naturligtvis, framför allt genom det internationella samarbetet. Framför allt gäller det IAEA:s uppgift att ta reda på hur långt det program har kommit som eventuellt finns i Iran och att då också ha möjlighet att vidta åtgärder för att stoppa det.

När det gäller detta med att det finns missiler i landet så är det inga kärnvapen. Vi kan inte hindra dem från att ha missiler, utan det är kärnvapenfrågan – huruvida det finns ett program för att ta fram kärnvapen – som är det som oroar hela världssamfundet och som det pågår ett aktivt arbete om.

Iran är inte en stat som vi vill se få kärnvapen. Det är därför som det här aktiva arbetet pågår. Om vi inte får det resultat vi förväntar oss kommer troligtvis frågan upp i FN:s säkerhetsråd. Allt detta framgår av mitt svar, så jag är lite förvånad över det som Mikael Oscarsson här säger.

Anf. 17 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! De bevis som framkommit av IAEA:s rapport från den 18 september i år är bland annat att man funnit spår av 54-procentigt anrikat uran 235. Det är uppenbarligen inte bara rester från importerade komponenter, som Iran hävdar. IAEA:s inspektörer ifrågasätter också starkt Irans förklaring även i detta avseende. Hade Iran enbart varit intresserat av civil kärnkraft skulle man ha nöjt sig med att anrika uranet till 3–7 %. I svenska kärnkraftverk, till exempel i Forsmark som jag kommer från, används 3-procentigt anrikat uran.

Dessutom har EU nyligen erbjudit Iran civil kärnkraft i utbyte mot att den pågående anrikningsprocessen avbryts. Men detta erbjudande har Iran redan tackat nej till trots att det officiellt presenteras i Teheran först nästa vecka.

Det är förvånande att utrikesministern fäster en sådan tilltro till en förhandlingslösning med en stat som Iran, i synnerhet när det handlar om en så allvarlig fråga som den om en diktators uppenbara utveckling av kärnvapen.

Iran är ingen "vanlig stat" som Sverige, Norge eller Danmark. Det är en islamistisk regim vi här har att göra med. Det är en regim som hotar sina grannländer – ett av dessa med utplåning, Israel – och som dessutom hotar Europa. Uttalanden från regimens representanter i detta avseende har jag citerat i min interpellation.

Är det då inte dags att Sverige som styrelseledamot i IAEA – och som ett EU-land – lyfter huvudet ur sanden och inser att Iran inte är intresserat av civil kärnkraft? Iran vill ha friheten att utveckla kärnvapen.

Är det då inte nödvändigt att Sverige *kräver* att frågan skyndsamt tas upp i FN:s säkerhetsråd just som ett hot mot internationell fred och säkerhet? Jag skulle vilja höra utrikesministern utan omskrivningar säga detta klart och tydligt.

Två års inspektioner av IAEA har bara givit nya bevis för att Iran utvecklar kärnvapen. Ändå säger utrikesministern bara att det inte kan uteslutas att frågan hänförs till FN:s säkerhetsråd.

Jag undrar faktiskt om det är så att utrikesministern avviker från den annars hållfasta svenska linjen att FN:s säkerhetsråd *ska* hantera frågor som rör hot mot internationell fred och säkerhet. Är det månne en liten svängning här i den svenska utrikespolitiken?

Anf. 18 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Det finns ett internationellt regelverk som tillämpas i det här fallet.

IAEA går vidare med sitt arbete just på grund av att man har funnit spår av anrikat uran. Man har erbjudit civilt anrikat uran, och förhandlingar pågår om det.

Det internationella regelverket ger möjlighet att driva den här frågan vidare. Vi stöder det, som Sverige alltid har gjort.

Vi har varit med och tagit fram detta internationella regelverk. Vi är med nu och driver detta ärende i den här frågan, och vi kommer att följa frågan tills vi får en situation där vi kan vara nöjda och säkra på att Iran inte har kärnvapen.

Anf. 19 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Det går inte att bortse från att Iran är en islamistisk republik som avskyr västvärlden och allt vad den står för. Aktivt stöder denna regim på olika sätt islamistiska terrororganisationer, möjligen även delar av al-Qaida.

Iran hotar sina grannländer och rekryterar unga män och kvinnor för martyroperationer utomlands. Denna regim har nu framgångsrikt också testat missiler som kan nå Europa. Mitt uppe i allt detta har IAEA under två års tid försökt skapa sig en fullständig bild av Irans kärnvapenprogram utan att lyckas.

Iran säger självt att man vill bli en supermakt. Tar utrikesministern alls hänsyn till dessa faktorer när hon utvärderar förhandlingsresultat vad gäller denna regim?

Jag vill veta vad Sverige gör för att stoppa Iran när det gäller att skaffa sig kärnvapen – alltså mer än att bara allvarligt se på situationen.

Det enda jag tycker mig kunna utläsa av utrikesministerns svar är att hon hoppas på det bästa och överlåter resten åt andra. Då utgår jag också från att Sverige inte fördömer någon av dem som ligger högst upp på Irans hatlista om de handgripligen skulle stoppa Iran när det gäller att bli en kärnvapenstat. Jag utgår också från att Sverige då i stället skulle tacka länder för hjälpen.

Anf. 20 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Sverige deltar aktivt i världssamfundets intensiva arbete med att förhindra att Iran får kärnvapen.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2004/05:49 om svenska medborgare och Utrikesdepartementets agerande

Anf. 21 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Erik Ullenhag har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta i följande frågor:

1. Utrikesdepartementets insatser för att bistå svenska medborgare med utländsk bakgrund som råkat illa ut utomlands;
2. Framtagande av en handbok med tydliga rutiner och strategier för Utrikesdepartementets agerande när övergrepp begås mot svenska medborgare utomlands; och
3. Förändringar i EU-regelverket så att den fria rörligheten i praktiken även omfattar de EU-medborgare som ursprungligen flytt till ett EU-land.

Enligt lagen om konsulärt bistånd omfattar konsulärt bistånd i första hand svenska medborgare som är bosatta i Sverige samt flyktingar och statslösa som är bosatta i Sverige. Om särskilda skäl föreligger kan också sådant bistånd lämnas till utomlands bosatta svenska medborgare och i Sverige bosatta utländska medborgare. Alla personer som omfattas av lagen ska självfallet behandlas lika. Lagen innehåller bestämmelser om konsulärt bistånd till nödställda, frihetsberövade och brottsoffer. Vid sidan av det bistånd som följer av lagen bedriver utrikesförvaltningen ett omfattande allmänt konsulärt bistånd. Det kan röra sig om kontakter med andra regeringar och lokala myndigheter, olika former av hjälp till självhjälp och så vidare.

Jag kan försäkra Erik Ullenhag att utrikesförvaltningen i varje enskilt fall vidtar alla de åtgärder och ger den assistans till nödställda som är möjlig. Sekretesshänsyn gör emellertid att inte alla åtgärder som vidtas kan offentliggöras. Påståendet att Utrikesdepartementets insatser för svenska medborgare med utländsk bakgrund verkar vara av mindre omfattning saknar grund. Beträffande frågan om att ta fram en handbok vill jag understryka att hanteringen av konsulära ärenden regleras i lag och

förordning och att Utrikesdepartementet har handböcker som kontinuerligt ses över. Utrikesdepartementet har också under senare år även fokuserat på utbildning och möjligheten att med hjälp av ett globalt online-datorstöd få en ännu effektivare handläggning av den viktiga frågan att bistå resenärer från Sverige som råkar i trångmål utomlands.

När det gäller den fria rörligheten inom EU är enligt EU:s fördrag varje person som är medborgare i en medlemsstat också unionsmedborgare och har som sådan rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier.

Denna rätt åsidosätter inte medlemsstaternas ansvar att samarbeta för att bekämpa brottslighet. Ett led i detta rättsliga samarbete är att kunna överlämna eller utlämna misstänkt brottsling för lagföring i andra länder. Det ska i detta sammanhang poängteras att alla medlemsstater i EU har tillträtt FN:s flyktingkonvention och Europarådets konvention angående skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna. Det rättsliga samarbetet ska naturligtvis ske i enlighet med dessa konventioner. Detta innebär bland annat att ingen får överlämnas till ett land om det finns grundad anledning att tro att han eller hon där skulle vara i fara att utsättas för tortyr eller inte var skyddad mot att sändas vidare till ett land där han eller hon skulle vara i en sådan fara.

Anf. 22 ERIK ULLENHAG (fp):

Fru talman! Låt mig inledningsvis tacka utrikesministern för svaret. Egentligen faller den här debatten itu, i två delar. Den ena handlar om Sverige och om Utrikesdepartementet ger samma stöd för samtliga svenska medborgare som hamnar i problem utomlands. Den andra frågan, som också är central och aktuell för närvarande är: Hur ser det ut för människor som har flytt till Sverige eller till andra EU-länder vad gäller deras möjligheter att utnyttja den fria rörligheten inom unionen?

I den första delen kan man i utrikesministerns svar läsa följande: Alla personer som omfattas av lagen ska självfallet behandlas lika. Utrikesministerns svar visar också att utrikesministerns bedömning verkar vara att så är fallet. Det där är faktiskt – jag ber om ursäkt, utrikesministern – smått löjväckande.

Låt oss se hur man behandlar fallen Calle Jonsson och Dawit Isaak. Det är två olika fall. Calle Jonsson misstänks för dråpförsök på en semesterresa i Grekland. Dawit Isaak verkar som oberoende journalist i Eritrea. Låt oss jämföra regeringens insatser, dem som är kända, för dessa. För Calle Jonssons del dröjde det bara dagar innan Thomas Bodström tog upp det med sin grekiska kollega på ett ministerrådsmöte i Bryssel. Dawid Isaak fängslades hösten 2001. Enligt den information som jag har fått av människor som har försökt hjälpa honom hade det fram till mars april 2002, ungefär sju månader efter fängslandet, hänt en enda sak. Det var att Utrikesdepartementet hade skickat en not till den eritreanska regeringen där man beklagade frihetsberövandet.

Vad gäller Calle Jonsson fortsatte Thomas Bodströms och de andra ministrarnas kontakter. Det var en omfattande brevväxling för stöd av Calle Jonsson, omfattande informella samtal och även telefonsamtal där man bland annat ifrågasatte rättssäkerheten i grekiska fängelser.

Vad gäller Dawit Isaak tog det två år innan den svenska utrikesministern över huvud taget försökte träffa sin kollega, i alla fall enligt vad

Prot. 2004/05:19
22 oktober

Svar på
interpellationer

dagens utrikesminister säger i detta sammanhang. Tidigare i morse uppgav Laila Freivalds att utrikesministern under hösten i år hade försökt få ett samtal med sin eritreanska kollega.

Det är klart att det är en tydlig skillnad mellan agerandena i de här två fallen. Sedan kan man alltid försöka komma undan med att säga att en del av de åtgärder som vi vidtar är sekretessbelagda och så vidare. Men det var inte särskilt sekretessbelagt att Thomas Bodström ville ha kvällstidningsrubriker. Det är lite grann det detta handlar om. Det är det som gör det här så beklagligt. De fall som uppmärksammas starkt i medierna får också en stark insats från den svenska regeringen. Men för Dawit Isaak dröjde den väldigt länge.

Den andra frågan utgår från fallet Hemo Amedsson – han är tyvärr inte ensam. Han är en svensk kurd som flydde till Sverige som enda överlevande i en massaker av den turkiska regimen och som togs i ett EU-land därför att han bröt mot visumbestämmelserna, och han hotades med utvisning till Turkiet.

Det där har väckt stor oro bland många människor som lever i Sverige. Människor, framför allt många kurder, som har flytt till Sverige känner ungefär så här när jag pratar med dem: Vågar jag resa i Europa i ett läge där det finns en risk att jag utvisas eller avvisas till det land jag ursprungligen har flytt ifrån?

Utrikesministern har svarat så här på en enkel fråga den 24 augusti 2004: Det ankommer på estniska domstolar och myndigheter att självständigt agera i utlänningsärenden.

Det är alldeles riktigt. Vad jag försöker efterlysa är att Sverige borde agera för att se till att människor inte ska kunna utvisas, när de rör sig fritt inom EU, till det land de ursprungligen har flytt ifrån. Uppenbarligen delar utrikesministern inte den viljan.

Jag delar utrikesministerns engagemang för att bekämpa brott, men här handlar det om att se till att människor som har fått en fristad i Sverige inte ska kunna utvisas till det land som de ursprungligen flydde ifrån.

Utrikesministerns svar leder till två följdfrågor. Den första är: Är utrikesministern nöjd med utrikesförvaltningens och regeringens agerande i fallet Dawit Isaak? Det är det svaret ger sken av.

Den andra frågan är: Ser utrikesministern inte ett problem för till exempel en svensk kurd som lever i Sverige att kunna röra sig fritt när han eller hon ser att risken finns att bli utvisad till det land han eller hon ursprungligen flydde ifrån?

Anf. 23 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Erik Ullenhag har lyft fram som exempel en fängslad journalist från Eritrea. Jag vill ta upp ett annat exempel. Det gäller en annan svensk, som inte kommer ut från det landet, och det är Kifleyesus Eubacristos. Han är 57 år gammal, han är från Uppsala. Han åkte ned till Eritrea för att besöka familjen år 2001, för tre år sedan. Han blev fängslad där. I början anklagades han för mord som han hade frikänts från för 15 år sedan i Addis Abeba. Sedan ändrades anklagelsen till stiftande till mord, sedan till dråp och därefter förordnades förlikning med den dödade familj.

Efter UD:s ingripande blev Kifleyesus frisläppt mot borgen förra hösten den 13 oktober. Inom en månad skulle anklagelserna mot honom läggas ned, och han skulle få utreseförbudet hävt och komma hem till Uppsala. Men varje månad bestäms ett nytt datum för förhandling i domstolen, och varje gång måste förhandlingarna uppskjutas eftersom en av de tre nödvändiga domarna inte infinner sig. Tydligen vill domarna bli mutade och bli garanterade att ingen ifrågasätter deras agerande.

Det här är ett annat exempel där jag gärna skulle vilja få belyst hur Sverige agerar i fortsättningen.

Anf. 24 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Det finns naturligtvis oerhört stora skillnader mellan alla de enskilda konsulära ärenden som varje år passerar genom UD. Men skillnaderna beror inte på att UD skulle vara mer intresserat av att hjälpa till i ett fall och mindre intresserat i fråga om ett annat fall. Naturligtvis behandlar UD alla ärenden utifrån deras förutsättningar, och vi gör allt vad vi kan för att hjälpa de människor som hamnat i svåra situationer.

En del ärenden är mer lätta att hjälpa till med, medan andra är mycket svåra. När det gäller Dawit Isaak vill jag inte här och nu gå in i det ärendet. Det har diskuterats många gånger i kammaren, och jag har redovisat de olika åtgärder som vidtagits.

Erik Ullenhag kanske kan informera sig även om de andra kontakter jag haft. Jag har till exempel tidigare träffat Eritreas utrikesminister. Det var en av de första åtgärder jag vidtog som utrikesminister. I mitt tidigare svar i riksdagen i dag berörde jag den senaste händelsen där.

När det gäller frågan om utvisning av personer från EU-land är det en del av det europeiska samarbetet som sorterar under Justitiedepartementet. Jag uppmanar därför Erik Ullenhag att ta upp och diskutera den frågan med justitieministern. Man kan säkert utveckla även det samarbetet och det regelverk som finns där.

Mikael Oscarsson tar upp ett annat eritreanskt fall, som jag inte har kunnat förbereda. Jag vet inte exakt hur situationen är i det ärendet, och måste tyvärr be att få återkomma om det.

Anf. 25 ERIK ULLENHAG (fp):

Fru talman! Jag ber om ursäkt att jag uttryckte mig lite förhastat och lite fel i mitt första inlägg. Det jag ville säga var att hösten 2003, det vill säga två år efter att Dawit Isaak fängslades – tidsaspekten stämmer alltså – tog utrikesministern upp frågan på EU-nivå.

Ibland är det bra att kunna erkänna sina fel. Här slant jag i hastigheten. Men att man nu i efterhand i behandlingen av Dawit Isaak inte ens kan säga att utrikesministern, Utrikesdepartementet och regeringen borde ha gjort mer tycker jag är lite pinsamt – i ett läge när ingenting av det jag säger motsägs. Det Utrikesdepartementet och den svenska regeringen gjorde på sju månader var att skicka en not till den eritreanska regeringen och där beklaga att en svensk medborgare, som verkat som journalist i Eritrea, olagligt hade frihetsberövats och fått sina mänskliga rättigheter kränkta. Det var vad som gjordes på sju månader. Det tog två år innan frågan togs upp på ministernivå.

Min enda tolkning av Laila Freivalds svar är tyvärr att hon tycker att frågan sköts rätt, att den sköts enligt regelboken och att det är ungefär

så mycket vi ska bry oss om en svensk medborgare som fångslas och får sina mänskliga rättigheter kränkta i ett läge då han befinner sig långt borta, i det här fallet i Eritrea. Det bekymrar mig mycket, för då kommer naturligtvis morgondagens fall att behandlas på samma sätt som fallet Dawit Isaak. Jag hoppas innerligt att så inte sker.

Sedan måste vi försöka beskriva samma verklighet. Laila Freivalds säger att samtliga fall behandlas utifrån samma principer. Jag tror väldigt få tycker att detta stämmer. Nu tog jag två extrema exempel, nämligen Calle Jonsson och Dawit Isaak, men det kan inte vara samma principer som ligger bakom när man några dagar efter det att Calle Jonsson häktats i Grekland skickar justitieministern dit för att ta upp frågan med sin ministerkollega. Det dröjer två år när det gäller Dawit Isaak.

För mig är det obegripligt att samma principer skulle leda till den typen av helt olika åtgärder. Men där kanske utrikesministern har större visdom, som jag inte riktigt klarar av att begripa. För mig är det uppenbart att man hjälpt Dawit Isaak alldeles för lite.

Sedan vill utrikesministern inte ytterligare diskutera frågan om Hemo Amedsson. Det är lite synd eftersom utrikesministern tidigare kommenterat rättsläget i fråga om Hemo Amedsson. I ett svar den 24 augusti 2004 på en skriftlig fråga sägs beträffande Hemo Amedsson: "Det ankommer på estniska domstolar och myndigheter att självständigt agera i utlämningsärendet."

Det är alldeles riktigt enligt dagens regelverk. Det jag försöker föreslå är att vi ska ändra dagens regelverk eftersom vi vet att en stor andel människor som lever i Sverige, Storbritannien, Frankrike och alla andra EU-länder, och som flytt innan de blivit medborgare i dessa länder, kommer att känna att de inte kan utnyttja den fria rörligheten inom EU ifall de löper risk att utvisas till det land de flydde från. Det var det som hände Hemo Amedsson. Det var alldeles fel av honom att åka in i ett land med felaktigt visum, men han ska inte behöva löpa risken att utvisas till Turkiet.

I sitt svar säger utrikesministern – vilket är alldeles riktigt – att samtliga EU:s medlemsstater är bundna av samma internationella konventioner, det vill säga att man egentligen inte får avvisa eller utvisa en person till ett land där han eller hon riskerar tortyr och förföljelse, till det land som personen flytt från.

Det jag efterlyser är att vi ska försöka lösa detta gemensamt så att ingen behöver känna att den risken finns och att vi ska ha regelverk på EU-nivå som säger att en EU-medlemsstat inte får avvisa personer, som ursprungligen fått flyktingstatus eller annat skydd i ett medlemsland, till det land de flytt från. Det rör sig om ganska många människor, Laila Freivalds. Många som lever i Sverige, kurder och andra, skulle vilja ha en tydlig linje i den frågan så att de vågar åka till Estland, Litauen och till framtida nya EU-medlemsstater.

Anf. 26 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Jo, jag har uppfattat att Erik Ullenhag vill att dagens regelverk ska ändras. Det enda jag gjorde var att påpeka att det är lämpligt att ta upp den frågan med den minister som ansvarar för regelverket. Jag delar uppfattningen att man ibland ska se över regelverk, och det är möj-

ligt att det här regelverket kan bli bättre. Jag vill emellertid inte gå in på det eftersom det inte är mitt ansvarsområde.

Prot. 2004/05:19
22 oktober

Anf. 27 ERIK ULLENHAG (fp):

Fru talman! Det må vara hänt att det inte direkt är utrikesministerns ansvarsområde, men utrikesministern är trots allt chef för det departement som har ansvar för migrationsfrågorna i Sverige, och det här rör migrationsfrågor.

Jag ska ta upp frågan med justitieministern. Justitieministern är fortfarande densamme, även om det skett stora ommöbleringar i den regering Laila Freivalds sitter i. Justitieministern är samma person som i Calle Jonsson-fallet. Han har ju tidigare inte haft så stora problem att lägga sig i områden som kanske inte riktigt varit hans, såsom situationen för Calle Jonsson.

Men jag tar med mig detta, och jag tänker upprepa frågan kanske till utrikesministern, kanske till någon annan. Nu ser jag i alla fall en möjlighet till att regelverket ska ses över. Detta är nämligen ingen liten fråga. Hemo Amedsson är heller inte ensam. Det finns också andra, i och för sig inte från Sverige men från andra länder, som hamnat i samma situation som han.

Om jag ska sammanfatta vad utrikesministern sagt i riksdagen i dag, när det gäller den första delen av interpellationen, är det ungefär följande: Regeringen har inte gjort något fel i hanteringen av Dawit Isaak. Den svenska regeringen och det svenska Utrikesdepartementet behandlar samtliga svenska medborgare som hamnar i problem utomlands på samma sätt.

Jag ber om ursäkt, utrikesministern, men det är inte min uppfattning av verkligheten. Man har gjort fel i fallet Dawit Isaak. Man ger olika hjälp i första hand beroende på hur starkt medieljuset är. Om något är uppe på mediedagordningen går det betydligt fortare. Om Thomas Bodström kan säga något käckt i Aftonbladet och Expressen om att han tagit upp något med sin grekiska ministerkollega gör han det. Men Dawit Isaak var inte i strålkastarljuset och då gjordes mycket mindre. Det är verkligheten.

Det kan vara kul för oppositionen, eftersom man kan påminna om det när valet närmar sig. Det som bekymrar mig är dock det faktum att när man inte säger att man gjorde fel i går kommer man att göra på samma sätt i morgon. Det innebär att nästa gång en svensk medborgare fångslas och får sina mänskliga rättigheter kränkta tycker Sveriges utrikesminister att det är helt okej att det enda man gör på sju månader är att skicka en not till regeringen i Eritrea. Sveriges utrikesminister tycker att det är helt okej att det dröjer två år innan man tar upp frågan på utrikesministernivå, och Sveriges utrikesminister tycker att det är helt okej att man inte sätter starkare press på Eritrea tidigare än vad man gjort. Det gör mig djupt bekymrad.

Anf. 28 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Jag lovade att återkomma med en skriftlig fråga om Kifleyesus. Den mannen har verkligen drabbats av ett öde. Det är nu tre år och tre månader sedan han lämnade Uppsala för att besöka sitt hemland, ett hemland som blivit mycket förändrat. Eritrea är ett land som i dag

*Svar på
interpellationer*

fängslar många kristna och stänger kyrkor. Det är ett land som jag tycker Sverige särskilt bör titta på och agera för när det gäller dels Kifleyesus, dels Dawit Isaak. De är svenska medborgare som fängslats där, och de behöver få uppmärksamhet.

Jag tror nämligen att regimen responderar när den ser att de uppmärksammas i sitt hemland. Det gäller både i medierna och också i riksdagen och regeringen. Låt oss se till att det blir en förändring i dessa människors liv, också för deras anhörigas skull.

Anf. 29 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Jag ser fram emot en skriftlig fråga om det enskilda fall Mikael Oscarsson tar upp så att jag kan svara konkret på det.

Vi har som jag tidigare sade en lång rad ärenden som gäller svenska medborgare med eritreansk bakgrund. Ett gemensamt problem för dem är att den eritreanska regeringen anser att vi över huvud taget inte har med saken att göra på grund av att de också är eritreanska medborgare. Det är så de uttrycker sig.

Eritrea accepterar inte deras svenska medborgarskap. Det gör det väldigt svårt för oss att komma fram i ärendena. Men vi kommer att fortsätta att hävda vår rätt att skydda svenska medborgare även i Eritrea.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2004/05:39 om arbetsgivarnas sjuklöne-ansvar

Anf. 30 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Linnéa Darell har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av Lagrådets kritik beträffande lagrådsremissen om ekonomiska drivkrafter för minskad sjukfrånvaro.

Regeringen har den 18 oktober 2004 överlämnat propositionen *Ekonomiska drivkrafter för minskad sjukfrånvaro* till riksdagen. Vid utarbetandet av denna proposition har Lagrådets synpunkter beaktats.

Fru talman! Detta svar kan synas vara i överkant fåordigt. Jag vill ge en kort bakgrund till det. Interpellationen inlämnades den 28 september. I det läget var inte känt om hur propositionen skulle behandla remissinstansernas synpunkter.

I dag skriver vi den 12 oktober, och propositionen är överlämnad till riksdagen. Vi har haft en särskild debatt med anledning av propositionen. Nu blir det möjligheter för riksdagen att granska propositionen, lägga sina motförslag och därefter fatta ett beslut.

Det är bakgrunden till att det enligt min mening inte fanns skäl att utveckla det hela ytterligare en gång till i ett interpellationssvar.

Anf. 31 LINNÉA DARELL (fp):

Fru talman! Det här var nog rekord i kort svar. Men det var bra att statsrådet gav bakgrunden. Jag hade annars tänkt göra det.

Just därför att propositionen har lagts fram finns det anledning att föra diskussion om det som min interpellation handlade om. När man

läser det som nu har presenterats för riksdagen är det inte i alla delar besvarat. Den uppmaning som Lagrådet i vissa stycken har givit regeringen är inte bemött.

Det jag kanske främst reagerar på är följande. Lagrådet konstaterar att man i den remiss som lämnades kan finna skäl till tvekan om lagstiftningen kan anses uppfylla rimliga krav på ändamålsenlighet. Det är något som jag tycker fortfarande finns kvar i propositionen.

Det betyder lite utvecklat att det egentligen inte finns någonting i förslaget från regeringen som visar på att det skulle vara viktigt för att få ned ohälsan och sjukfrånvaron. Det är vad man säger att det är ett led i. Man ska belasta arbetsgivarna för att få ned sjukfrånvaron och minska ohälsan.

När vi har ställt frågor om det i debatten här i veckan har det bekräftats av statsrådet att man inte har några svar på den frågan. Vi har sett både i debatten och i TV-framträdanden att svaret på frågan om det förändrar någonting när det gäller sjukskrivningarna är: Det vet vi inte. Då har man knappast bemött Lagrådets kommentarer. När man skickar ut någonting på remiss, som ni gjorde i våras, har väl det någon avsikt.

Remissvaren var entydigt kritiska. Sedan ifrågasätter dessutom Lagrådet om lagstiftningen verkligen kommer att uppfylla de krav som regeringen påstår att den ska göra. Då är svaret från regeringen: Det vet vi inte. Att då säga i interpellationssvaret att man har tagit hänsyn till Lagrådets synpunkter tycker jag är att ge ett både dåligt och felaktigt svar.

Det finns fler delar i det som vi kan vara tveksamma till. Det gäller bland annat genomförandetiden. Lagrådet påpekar också att man kan känna oro inför de administrativa förberedelserna på grund av den korta tiden för genomförandet.

Det är i dag den 22 oktober. Jag kan förstå att det kan vara svårt med datumen ibland. Det är det för mig också, tiden går så fort. Det är ungefär två månader från nu, och då är beslutet inte fattat ännu. Om det går så illa att förslaget och propositionen går igenom i riksdagen är det meningen att arbetsgivare och försäkringskassor ska kunna få det att fungera den 1 januari.

Den första prövningen kommer egentligen kring månadsskiftet januari/februari då arbetsgivarna har rätt att få svar från försäkringskassan om vilka avgifter som ska betalas. Med tanke på att försäkringskassorna inte är i den situationen i dag att de hinner med det de ska göra och att ni har kommit på total kollisionskurs med arbetsgivarna lär inte tålamodet vara så stort.

Anf. 32 ANNA LILLIEHÖÖK (m):

Fru talman! Jag vill ta upp en mycket specifik synpunkt i Lagrådets text som jag inte tycker att ministern diskuterar i propositionen. Det är rättvisesynpunkten i förslaget. Sjukförsäkringsavgiften på x antal procent är rättvis och lika för alla. Men här kommer det som Lagrådet påpekar att betalas olika på grund av faktorer som man faktiskt inte kan behärska som arbetsgivare.

Jag vill skjuta in mig lite grann på de oklara sjukskrivningsprocesserna och de oklara reglerna. De otydliga reglerna leder till att varken läkare eller försäkringskassor – och än mindre de enskilda – har möjlighet att

Prot. 2004/05:19
22 oktober

*Svar på
interpellationer*

kunna tolka reglerna. Vi läser dagligen i tidningen och hör läkare berätta om sjukskrivningar för allmänna problem, trötthet och så vidare. Vi vet att sjukskrivningsprocedurerna är totalt olika mellan olika delar av landet.

Den part som över huvud taget inte kan påverka processen förväntas betala och ta ansvar.

Ansvar i sjukskrivningsprocesserna är utomordentligt oklart. Vad är det som händer i en sjukförsäkringsprocess? Den enskilde beskriver en situation i syfte att få sjukpenning. Det är självklart. Läkaren skriver ett intyg och vill helst stå på patientens sida men tar inget större ansvar, i varje fall inte ekonomiskt ansvar. Sedan är det försäkringskassan som ska bedöma arbetsförmågan. Den har med stor sannolikhet aldrig varit i närheten av den sjukskrivnes arbetsplats och har inte den minsta uppfattning men ska ändå kunna bedöma det och fatta beslut. Försäkringskassan har på något sätt inte heller något ekonomiskt ansvar. Kostnaden får bli vad den blir. Hela processen är utomordentligt osäker.

Nu ska alltså den part som inte ens är involverad i processen ta ansvar och förväntas betala i förhållande till vad som kommer ut ur den osäkra processen. Därför vill jag ställa en fråga till ministern. Hur ser ministern på Lagrådets kommentar om rättvisekrav? Det gäller rättvisa mellan olika arbetsgivare och att man kommer att få betala olika mycket på grund av var man har sin verksamhet i landet – det kan vara *en* faktor. Är det rättvist?

Anf. 33 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Linnéa Darell tar upp frågan om Lagrådets synpunkter om rimliga krav på ändamålsenlighet. Lagrådet har sin fulla rätt och till och med skyldighet att pröva de förslag som man får ur en rad olika aspekter.

Ingen kan göra någon säker bedömning när det gäller frågan om hur stor påverkan detta förslag och det nya systemet kommer att ha på sjuktalet. Det är orimligt att ålägga oss i regeringen att vi på något vetenskapligt sätt ska bevisa att regeringens förslag får någon specifik och särskild avsedd effekt. Därför är det svar som jag ger alldeles korrekt: Nej, vi kan inte bevisa det. Vi vet inte. Men vi tror på goda grunder att det ska ha effekt. Det är precis så det går till i politiken, när vi i den här kammaren formar och försöker bygga ett samhälle gemensamt. Då har vi idéer om hur våra förslag ska kunna förbättra och förändra i olika avseenden. Vi gör detta därför att vi framför allt tror på något slags riktning.

Vi tror på detta, och vi tror att det innehåller en väldig kraft för förändring. Det är hyggligt avvägt när det gäller olika intressebeträffningar som uppstår omkring ett sådant här system.

Linnéa Darell har många gånger sagt att remissvaren är entydigt kritiska. Nej, det är inte sant! Om jag gör en summering av vilka remissinstanser som tillstyrker blir det 16 stycken. Det är många. Det finns också en rad – lika många och kanske några fler – som avstyrker kategoriskt. Men det är inte entydigt, så jag tror inte att Linnéa Darell ska upprepa det där.

Anna Lilliehöök tar upp rättvisesynpunkten. Jag kan fullt väl se att till exempel en arbetsgivare som vid en tidpunkt har prövat allt som är möjligt för att hjälpa en person att återgå i arbete och har tagit sitt fulla

rehabiliteringsansvar kan tycka att det ter sig konstigt om man också därefter ska betala länge för sjukskrivning. Det vill vi försöka ändra på.

Det finns en svaghet i vår nuvarande verktygslåda när det gäller möjligheten att hjälpa människor vidare. Jag avser att återkomma till riksdagen med förslag som möjliggör för våra myndigheter att med arbetsmarknadspolitiska medel hjälpa personer som har kört fast i en anställning där man inte kan gå tillbaka. Detta är ingen skillnad mot vad som har varit hittills. Jag kan se min gamla bransch, måleriet, som ett gott exempel på att detta finns. Arbetsuppgifterna är begränsade till bara rent måleri. Då måste man kunna ta sig till en annan arbetsplats eller kanske till och med till en annan bransch eller ett annat yrke. Här behöver vi förstärka den arsenal av verktyg som vi ska tillhandahålla för myndigheterna för att hjälpa människor vidare från en anställning där man har kört fast alldeles.

Anf. 34 LINNÉA DARELL (fp):

Fru talman! Statsrådet säger att ingen kan göra säkra bedömningar och att det inte finns några vetenskapliga underlag. Men ni tror på väldigt goda grunder att detta skulle vara en bra lösning. Om det vore så att det inte fanns någonting att säga eller göra så tror inte jag att Lagrådet skulle ha efterlyst någonting. Man har inte efterlyst vetenskapligt baserad bevisning, men man har efterlyst några exempel ändå – inom landet eller internationellt. Och det finns faktiskt exempel. Ett sådant är Holland, där man har gått långt när det gäller det som ni kallar för ekonomiska drivkrafter för arbetsgivarna. Det exemplet är ju raka motsatsen, och det är väl därför ni inte vill tala om det. I Holland är sjukskrivningstalen lika höga som i Sverige, och till och med något högre, trots att man har haft det här under ganska lång tid. Den efterlysning som Lagrådet gör av underlag och bedömningar väljer ni att inte bemöta. Jag kan förstå att ni gör så, för om ni hade bemött den med den erfarenhet som finns så hade argumenten fallit.

Lagrådet tar också upp frågan om de administrativa möjligheterna att genomföra detta med så kort varsel. Jag tog också upp det i mitt anförande. Detta bemöts inte heller, utan det ska bara genomföras per den 1 januari, om ni får majoritet i riksdagen för det. Det är väldigt bråttom med att lägga ökad belastning på arbetsgivarna! Annars har vi sett under de här åren, ända sedan 1997, att det har tagit lång tid att komma fram till förändringar och de förslag som skulle behövas. I många fall har de inte kommit fram förrän riksdagen har tvingat fram dem på grund av att vi från borgerligt håll har kunnat skaffa majoritet.

Vi var några stycken som förde en debatt här i går med din kollega Berit Andnor, som är ansvarig för försäkringskassorna. Hon gav inte heller några svar på vad som ska hända, mer än att det finns nya pengar i budgeten. Men vi har sett andra exempel, inte minst på det här området, där det har givits uppdrag till försäkringskassorna och AMS att komma med åtgärder och förändra verksamheter för att till exempel människor som behöver byta jobb ska kunna få göra det. Detta nämnde ju också statsrådet själv här. Det har fortfarande inte, snart ett år efteråt, givit någon större utdelning beroende på att det tar tid att anpassa organisationer.

Prot. 2004/05:19
22 oktober

Svar på
interpellationer

Vi vet nu att försäkringskassorna i dag bara till knappt 50 % uppnår målet om att betala ut sjukpenning i tid. Det är fortfarande oerhört många sjukskrivna. Man ska dessutom hantera de sjukskrivna en vecka tidigare. I en rapport från RFV som lämnades häromdagen säger man att det omräknat till sjukfall motsvarar 250 000. Kontakterna med arbetsgivarna och beräkningen av kostnaderna för dem ska ju också klaras av. Tror verkligen statsrådet att arbetsgivarna ska ha tålamod med en försäkringskassa som inte kommer att kunna klara av uppdraget den 1 januari?

Anf. 35 ANNA LILLIEHÖÖK (m):

Fru talman! Propositionen innebär att arbetsgivarna ska ta ansvar för rehabiliteringen. Det ska de göra utan att egentligen kunna få veta vad problemet är. Återigen är det en stor brist i rättssäkerheten och rättvisan. Det må så vara att man tycker att det är bra att arbetsgivarna är med i processen; det tycker jag också. Vi moderater lade fram ett förslag om att man skulle utreda friskpeng för några år sedan. Men då var det både medel och möjligheter för arbetsgivarna. Det är skillnad!

Jag har tagit upp det här med reglerna så många gånger. Om vi ska se på ministrarnas ansvar så menar jag att det är regeringens och riksdagens ansvar att se till att vi har en lagstiftning. Sjukskrivningsprocessen är lagstiftningsstyrd. Domstolar och försäkringskassor klarar helt enkelt inte av att förändra praxis, och det är egentligen inte heller meningen. Ansvaret för att se till att vi får klarare regler ligger på regeringen. Då skulle rättvisekraven kunna uppfyllas och möjligheter att överklaga finnas.

Då kommer jag till den andra delen där jag vill ha en kommentar med hänsyn till Lagrådets uttalande. Det gäller detta att arbetsgivare ska vara med och betala, men de får inte överklaga försäkringskassans beslut.

Anf. 36 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Jag säger att vi på goda grunder tror på detta. I propositionen hänvisar vi till en del erfarenheter i andra länder, men det är kanske inte det viktiga.

Ett av de skäl som jag åberopar som stöd för att jag tror att detta kommer att fungera är den erfarenhet som jag har från alla de försök med bra metoder som görs på olika arbetsplatser för att få ned sjukfrånvaron. Jag tänker inte räkna upp alla de goda exempel som finns. Det går bra att gå in på parternas försäkringsbolags, AFA:s, hemsida. Där kan man följa det arbete som görs på en rad olika arbetsplatser, såväl privata och inom industrin i olika branscher som inom vården i kommuner och landsting. Det visar sig att det finns en potential för att snabbt och ganska kraftigt minska sjukfrånvaron om man vidtar en del relevanta åtgärder.

Syftet med det här förslaget är att med drivkrafter stimulera samtal och diskussioner på arbetsplatserna om vad som ska göras för att sedan vidta åtgärder. Jag tror att detta kommer att skynda på den typen av processer.

Vi känner oss ganska trygga när det gäller försäkringskassan. Det finns en liten övergångsregel när det gäller försäkringskassans beslutsfattande i det här övergångsskedet som gör att det finns en viss fördröjning. Enligt de beräkningar som Riksförsäkringsverket gör och med de resursförstärkningar vi har gjort är vår bedömning att försäkringskassan klarar detta på den här tiden. Det redovisar vi i propositionen. Det är svaret på

de synpunkter som bland annat Lagrådet hade. Vi redovisar alla våra ställningstaganden i förhållande till de olika remissinstanserna.

Arbetsgivaren har naturligtvis rätt att överklaga beslutet om avgifterna, Anna Lilliehöök. Det är viktigt. Proceduren för det överklagandet har vi, med anledning av Lagrådets synpunkter, utvecklat på ett tydligare sätt än i lagrådsremissen. Däremot får arbetsgivaren inte överklaga försäkringskassans beslut om att ge den anställda, den försäkrade, sjukpenning. Det är inte heller avsikten, och det ska inte heller vara så. Enligt mitt sätt att se det vore det orimligt om arbetsgivaren skulle få möjlighet att pröva den enskildes rätt till sjukpenning. På den punkten har Lagrådet inte heller sagt att det ska göras någon förändring i de lagförslag vi hade. Kravet har varit att vi redovisar hur den här processen går till.

Anf. 37 LINNÉA DARELL (fp):

Fru talman! Jag tycker att det var en intressant information som statsrådet gav. Nu vet vi alltså att detta enbart är en budgetfråga för regeringen, precis som den tredje sjuklöneveckan. Som svar på vad som ska hända på arbetsgivarsidan säger statsrådet att erfarenheten är att det görs en rad olika förbättringar och att med det som redan görs finns det en god potential att minska sjukfrånvaron. Då kan man konstatera att den här propositionen inte hade behövt läggas fram om inte regeringen hade haft behov av att förstärka statskassan.

Anf. 38 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Det sista förstod jag inte, Linnéa Darell. Vi förstärker ju inte statskassan. Vi minskar snarare intäkterna till statskassan med det här förslaget. Vi inför den tredje sjuklöneveckan som innebär att arbetsgivarna som kollektiv får tillbaka drygt 1 miljard, kanske 1 ½. Vi sänker arbetsgivaravgiften så att detta blir kostnadsneutralt totalt sett.

Detta är ett sätt att minska sjukpenningkostnaderna genom att färre blir sjukskriva eller att fler kommer tillbaka tidigare. Alla måste väl hålla med om att om det inträffar blir det lägre kostnader för staten, lägre kostnader för arbetsgivaren och ett bättre liv för de enskilda människorna.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Finansutskottets betänkanden

2004/05:FiU7 Ändringar i det kommunala utjämnningssystemet

2004/05:FiU8 God ekonomisk hushållning i kommuner och landsting

2004/05:FiU12 Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning 1999–2003

2004/05:FiU15 Medlemskap för de baltiska staterna i Nordiska investeringsbanken

2004/05:FiU16 Upphörande av vissa betalningsmedel

Skatteutskottets betänkanden

Prot. 2004/05:19
22 oktober

Svar på
interpellationer

2004/05:SkU2 Stämpelskatt i samband med företagsinteckning
2004/05:SkU6 Avdrag för s.k. sponsring
Justitieutskottets betänkanden
2004/05:JuU2 Lag om luftfartsskydd
2004/05:JuU5 Godkännande av rambeslut om förverkande på grund av brott
2004/05:JuU8 Immunitet och privilegier för Internationella brottmålsdomstolen

Lagutskottets betänkande
2004/05:LU1 Nya bestämmelser om revisionsberättelsens utformning

Socialutskottets betänkande
2004/05:SoU5 Extraordinära smittskyddsåtgärder

Näringsutskottets betänkanden
2004/05:NU5 Särskild förvaltning av elnät
2004/05:NU6 Avtal mellan Sverige och Norge om vitaliserat näringslivs-samarbete

8 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 22 oktober

2004/05:187 av *Åsa Domeij* (mp) till miljöminister Lena Sommestad
Regeringens roll i PSSA-arbetet

2004/05:188 av *Lars Lindblad* (m) till miljöminister Lena Sommestad
Hälsöfaran med etanolbilar

2004/05:189 av *Carina Grönhagen* (s) till försvarsminister Leni Björklund
Försvaret i Östros

Frivilligorganisationernas fortsatta verksamhet på Gotland

2004/05:190 av *Rolf Lindén* (s) till försvarsminister Leni Björklund
Säkerheten för sjöfarten på västkusten

2004/05:191 av *Margareta Pålsson* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Förutsättningarna för sportflyget

2004/05:192 av *Ewa Thalén Finné* (m) till utbildningsminister Thomas
Östros

Nya invandrarelever och de nationella proven

2004/05:193 av *Lars Gustafsson* (kd) till justitieminister Thomas Bod-
ström

Illegal införsel

2004/05:194 av *Annelie Enochson* (kd) till utrikesminister Laila Frei-
valds

Kvarhållna barn i Gaza

2004/05:195 av *Sten Tolgfors* (m) till utrikesminister Laila Freivalds
Dödsstraff i Vietnam

2004/05:196 av *Rosita Runegrund* (kd) till utrikesminister Laila Frei-
valds

2004/05:197 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Barbro Holmberg
Situationen för kurder från norra Irak
2004/05:198 av *Matilda Ernkrans* (s) till statsrådet Barbro Holmberg
Beslutsmotiveringen i asylärenden
2004/05:199 av *Inger Lundberg* (s) till statsrådet Carin Jämtin
Stärkande av parlamenten genom samarbete och stöd
2004/05:200 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Carin Jämtin
SRHR-materiel i biståndspolitiken
2004/05:201 av *Nils Fredrik Aurelius* (m) till kulturminister Pär Nuder
Sakligheten hos Forum för levande historia
2004/05:202 av *Lars Ångström* (mp) till statsrådet Ulrica Messing
Vägskyltar för alternativa drivmedel
2004/05:203 av *Michael Hagberg* (s) till miljöminister Lena Sommestad
Den ekologiska utvecklingen i skärgården
2004/05:204 av *Cecilia Widegren* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Djurskyddsmyndighetens föreskrifter
2004/05:205 av *Bengt-Anders Johansson* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Översyn av jaktförordningen

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 26 oktober.

9 § Kammaren åtskildes kl. 10.36.

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

1 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan	1
2 § Svar på interpellation 2004/05:4 om fallet Dawit Isaak.....	1
Anf. 1 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	1
Anf. 2 CECILIA WIGSTRÖM (fp)	2
Anf. 3 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	3
Anf. 4 CECILIA WIGSTRÖM (fp)	3
Anf. 5 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	4
Anf. 6 CECILIA WIGSTRÖM (fp)	5
Anf. 7 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	6
3 § Svar på interpellation 2004/05:42 om fri abort i EU	6
Anf. 8 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	6
Anf. 9 BIRGITTA OHLSSON (fp)	7
Anf. 10 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	8
Anf. 11 BIRGITTA OHLSSON (fp)	8
Anf. 12 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	9
Anf. 13 BIRGITTA OHLSSON (fp)	10
4 § Svar på interpellation 2004/05:47 om Irans kärnvapenutveckling	10
Anf. 14 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	10
Anf. 15 MIKAEL OSCARSSON (kd)	11
Anf. 16 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	12
Anf. 17 MIKAEL OSCARSSON (kd)	12
Anf. 18 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	13
Anf. 19 MIKAEL OSCARSSON (kd)	13
Anf. 20 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	14
5 § Svar på interpellation 2004/05:49 om svenska medborgare och Utrikesdepartementets agerande	14
Anf. 21 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	14
Anf. 22 ERIK ULLENHAG (fp)	15
Anf. 23 MIKAEL OSCARSSON (kd)	16
Anf. 24 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	17
Anf. 25 ERIK ULLENHAG (fp)	17
Anf. 26 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	18
Anf. 27 ERIK ULLENHAG (fp)	19
Anf. 28 MIKAEL OSCARSSON (kd)	19
Anf. 29 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s)	20
6 § Svar på interpellation 2004/05:39 om arbetsgivarnas sjuklöneansvar	20
Anf. 30 Statsrådet HANS KARLSSON (s)	20
Anf. 31 LINNÉA DARELL (fp)	20
Anf. 32 ANNA LILLIEHÖÖK (m)	21
Anf. 33 Statsrådet HANS KARLSSON (s)	22
Anf. 34 LINNÉA DARELL (fp)	23
Anf. 35 ANNA LILLIEHÖÖK (m)	24
Anf. 36 Statsrådet HANS KARLSSON (s)	24

Prot. 2004/05:19
22 oktober

Anf. 37 LINNÉA DARELL (fp).....	25
Anf. 38 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	25
7 § Bordläggning.....	25
8 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	26
9 § Kammarén åtskildes kl. 10.36.	27

